

Les dones al centre de la intervenció

Intervencions de suport a dones maltractades: Una relació a dos.

Beatriu Masià. Tamaia dones contra la violència. 20 d'octubre de 2010

Projecte formació presentat a l'Institut Català de les Dones en el marc d'una jornada formativa adreçada a professionals del servei d'atenció psicològica.

Hem emmarcat les qüestions que plantejarem en dos eixos, el primer i més breu serà de Context i nivell d'intervenció i el segon, en el que ens aturarem una mica, més serà la relació d'ajut.

Contextos i nivell d'intervenció: Àmbits Locals, Comarcals, nivell Primària, Secundària, Terciària. Polítiques d'intervenció sobre la problemàtica.

Es necessari situar en quin nivell de la xarxa (circuit) s'emmarca el recurs des del qual és fa la intervenció, no tant per descriure les característiques de cada servei, sino perquè ens ajuda a situar, emmarcar i estructura el context i l'abast de la intervenció, ja que no és el mateix un recurs generalista, de prevenció e informació, que un especialitzat, no obstant aquesta apreciació creem fermament que des de cada lloc és possible situar les dones en el centre i oferir suport i acompanyament adequat a les demandes que les dones ens plantegen.

De la mateixa manera té també una importància cabdal les polítiques d'intervenció sobre la violència en la mesura que són les que finalment defineixen i donen contingut als diferents àmbits i serveis en el qual cada professional es troba, la qual cosa significa definir a l'hora quin serà el lloc de les dones que s'adrecen als diferents espais d'atenció.

Es per això que entenem que parlar de les dones en el centre de l'atenció vol dir situar les polítiques de dones en aquest centre dotan-les també dels recursos suficients.

L'escassetat de recursos, i aquest es un tema que hem d'abordar actualment, fa que moltes vegades ens haguem de carregar de responsabilitat en la gestió d'aconseguir els diferents recursos que garanteixin una atenció de qualitat en aquesta relació a dos que anomenàvem al principi.

Aquest fet però no hauria de convulsionar/posar en risc l'atenció a les dones, sinò que ens serveis per entendre i reivindicar la importància d'una pràctica política que tregui les dones dels marges i permeti que cada dona sé situí en el lloc que escull, entenem que aquesta perspectiva és vàlida per a totes les dones.

Creiem que, podem compartir amb les que avui estem aquí, que la coherència d' almenys aquests dos factors (el context i nivell de la intervenció i les polítiques públiques adreçades al tema)es necessària per poder oferir d'entrada una atenció no victimitzadora, i facilitar el treball des de la claredat i el respecte a la demanda de les dones

Feta aquesta petita introducció, passaré a compartir amb vosaltres allò que a Tamaia hem pogut

aprendre de la pràctica d'acompanyar les dones en els seus processos de vida per aconseguir viure sense violència.

La relació d'ajut : la mirada i l'escolta a l'altra des de la pròpia subjectivitat, la col·laboració i la coresponsabilització. Recursos Terapèutics i recursos personals.

Totes sabem que en la relació d'ajut s'hi posen en joc diferents elements, la mirada l'escolta, la posició corporal, la pròpia subjectivitat en aquest contacte, l'espai en el que s'inicia, els objectes que ens apropen o allunyen: taules, telèfons, expedients bloc de notes, sons externs, altres converses que ens poden arribar (atenció telefònica) i altres.

També es posen en joc informacions que potser ja tenim de la dona i que ens han fet configurar un a priori, que cognitivament ens ha donat una informació que ha fet que és possessin en funcionament les nostres capacitacions i aprenentatges per enfrontar-nos-hi, podem dir que es posa en joc una part important de la nostra subjectivitat.

També ens podem preguntar que li passa a cada una de les dones que tenim davant, potser ella també té alguna informació de nosaltres, del servei en que estem, també s'ha fet unes expectatives, també haurà de mirar-nos i escoltar-nos i posarà en joc les seves competències, per tan una part de la seva subjectivitat també és posa en joc.

Certament les expectatives son distintes, ella espera que el nostre saber l'ajudi i ho espera a través de la relació directa que s'estableix, relació que per a nosaltres es a la vegada dispar, ja que aquesta relació és en cada dona que atenem, es a dir cada dona se sentirà mirada de forma diferent per nosaltres, la nostra mirada és la mateixa però en cada relació i posem la diferència i li donem un lloc a cada dona i d'alguna manera la dona que tenim al davant espera que això succeeixi.

Des de Tamaia entenem que aquest és un dels elements més importants en la centralitat de l'atenció.

La pregunta que és fa la doctora Raffaella Pomposelli a **“Dos para saber dos para curar”**, a Hipatia. Edit. Horas y horas, Madrid 2004.

¿Se puede hipotetizar que para hacer saltar el prodigio de la curación tiene que haber un contacto especial entre terapeuta i paciente?

ens ha donat clau de rigor a allò que des de tamaia hem anat dient sobre la necessitat del respecte al procés i decisions de les dones. Situar cada dona com lo especial que és per a la terapeuta , facilita l'inici del vincle i la relació d'ajut

Partint d'aquestes consideracions, podem plantejar alguns dels elements bàsics per intervencions que posin a cada dona en el centre, que facilitin què es doni aquest contacte especial que moltes vegades podem sentir i copsar que la dona també ha sentit, això és possible tant des de l'atenció telefònica d'informació i assessorament fins a l'atenció individual i grupal.

Evidentment que per fer aquesta aproximació cal un model de comprensió de la violència masclista, que integri la complexitat de la causalitat d'aquesta violència, per tal que les respostes siguin adients a les preguntes

Comprensió d'allò que ha succeït

la reflexió mútua sobre el fet que l'ha portat a demanar ajuda, la comprensió de la violència viscuda en la parella com un fet que l'afecta per ser dona, es a dir situar la qüestió de la construcció del gènere en la nostra societat i com aquesta norma l'ha afectat a ella individualment.

La identificació dels diferents abusos i l'impacte que li han causat, i també a les filles i fills quan en tenen, la desculpabilització vers la violència viscuda i el reconeixement de les seves estratègies de resistència i resiliència, La identificació dels suports rebuts i de la victimització secundària viscuda, així com la responsabilitat i centralitat en el seu procés de recuperació.

Vincle d'afectivitat

Un altre aspecte que per la nostra pràctica ha estat decisiu ha estat el vincle d'afectivitat, que podem establir i que permetem que les dones estableixin amb nosaltres, vincle que no danya i, o posa en risc la relació terapèutica si no que ajuda a construir-la. Aquesta vinculació és possible des de la consideració que allò que cada dona ens porta és únic perquè la seva experiència és única i ens ho expressa amb la seva emocionalitat, la possibilitat d'escoltar aquestes emocions i deixar-les ressonar en nosaltres facilita la construcció d'aquest vincle.

Evidentment que no totes les dones ens ressonen de la mateixa manera i n'hi ha amb les que ens és difícil aquesta relació i segurament que per a elles també ho és, aturar-nos en aquestes emocions, compartir-les amb l'equip ens pot ser d'ajuda per entendre que ens passa, fins i tot ens podem plantejar la possibilitat d'un canvi.

Un element important en la construcció d'aquest vincle té a veure amb donar autoritat al seu sentir, la possibilitat d'expressar el dolor sense que aquest sigui jutjat és constitueix en un **alivi** per a la dona a l'hora que reforça la construcció d'aquest vincle.

No ens cansem de dir la importància del vincle, ja que com sabeu el dany que les dones han viscut ha estat generat a través del vincle, per això és tan important restaurar-lo, ja que ens atreviríem a dir que és només des del restabliment de les relacions vinculars d'afecte, respecte, solidaritat que les dones poden reconstruir relacions en llibertat, i no només relacions de parella sinó que també en l'àmbit social, laboral,,,

Quan es donen les condicions per establir aquesta relació, es dona també un efecte de **altruisme** corresponsabilitat i col·laboració compartida entre la terapeuta i la dona, ens fem responsables d'acompanyar de col·labora en el seu procés d'alguna manera adquirim aquesta responsabilitat en la mesura que cada dona ens fa partícips de la seva intimitat del seu dolor i que cada terapeuta ho accepta.

Realment és un repte mirar i escoltar a l'altra i estar atenta a allò que et retorna i que et mou aquest retorn.

e l'altra és l'escolta. mirar a l'altra és sempre un repte ja que no saps que et retornar.

Els recursos professionals i els recursos propis.

Un altre factor important té a veure amb els recursos en que compta la terapeuta, ens referim tan a les competències adquirides en la formació i la pràctica, com en el seu àmbit d'intervenció, a la vegada que el rol en el marc del treball en equip, ect. Ja que tot i que hem deixat enrere el models d'intervenció en que es podien viure les diferents parts i àmbits de la intervenció com a propis, no està de més recordar la necessitat de continuar en la construcció d'un model global en que necessitem de les diferents aportacions. De la mateixa manera que cal continuar insistint en la revisió profunda i continuada de les pròpies creences i vivències sobre els possibles abusos viscuts directa o indirectament.

De la mateixa manera que no podem obviar les situacions contractuals de les terapeutes i els equips, que haurien d'incloure garanties de continuïtat, suports externs, possibilitats de desenvolupar la seva tasca de forma íntegra.

Per finalitzar us plantejo algunes propostes que des de la pràctica de tamaia han estat d'utilitat per a les dones en el seu procés de recuperació i per a les terapeutes en l'acompanyament.

Primer contacte.

Pot ser el primer i l'últim per la qual cosa és una oportunitat per a la dona a que senti que s'obre una porta on poder ser escoltada.

L'escolta de qualitat, de respecte, de comprensió i de consideració arriba a la dona encara que sigui a través del fil del telèfon i possibilita que expressi la demanda.

Fer especial atenció a les situacions de risc per tal de poder donar les orientacions necessàries per a la seva protecció i la de les nenes i nens.

Dedicar el temps necessari per poder escoltar i les condicions adients per aquesta escolta, l'objectiu en tot primer contacte és que hagi tingut una experiència positiva i significativa : ser escoltada, compresa, recolzada i a l'hora que se li hagin facilitat eines útils per ala situació que està vivint i que ha d'afrontar.

Altres trobades/Seguiment

Recordar els límits de la pròpia intervenció tan en relació al context en el que és realitza com en la relació, fent-ne un ús conscient d'aquesta, en el sentit de donar i rebre, això significa entre altres coses que no ens fem càrrec de cada dona, si nò que li donem suport , recolzament en la situació que viu i en la recerca de la seva autonomia i empoderament, per tan s'hauria de deixar de banda el concepte d'èxit i pensar en els petits canvis, que faciliten l'evolució i comprensió del procés que

ha iniciat i que fan possible arribar als objectius que s'han definit, en aquest sentit és important recordar que No podem exigir a altres allò que nosaltres no podem fer

Treballar en la redefinició de la demanda a mesura que avança el procés per tal de poder evidenciar els canvis i emmarcar el treball. Considerar que allò que preocupa a cada dona és amb el que podem treballar, activant i facilitant els recursos propis i la importància d'aquests en el seu procés.

Considerar els aspectes del procés de la violència i de la resta de processos que s'esdevenen i que comporten noves victimitzacions, com el contacte amb altres serveis: justícia, salut, S.Socials

Estar atentes a les possibles sobrecarregues emocionals, i no obviar els impactes que la por i el dolor de les dones té en nosaltres, per tan es necessari poder disposar d'espais per compartir e intercanviar.

I per acabar m'agradaria recordar e insistir en què, les pràctiques feministes en l'abordatge d'aquest tema han possibilitat que es posen en el centre la cura i la relació com quelcom imprescindible per a la vida, de les persones i que en la mesura que la majoria de dones són les que s'hi esmercen, cal també que els hi donem aquest reconeixement.

Per les dones que formem part de tamaia, formar part d'un espai de pràctica feminista ens dona coratge a participar en el "rescat" d'altres dones que per la vida s'hi deixen la vida, a l'hora que volem afegir granets de sorra en aquesta tasca immensa que tenim les dones i els homes per eradicarà totes les violències que s'exerceixen contra les dones.

© Beatriu Masià Masià. Tamaia Viure Sense Violència, SCCL. Barcelona, 2010. Tots els drets reservats

En la utilització dels continguts d'aquest document caldrà indicar de forma clara el títol del text, el nom i cognoms de la persona autora i de l'entitat TAMAIA Viure Sense Violència, SCCL. No s'autoritza la seva reproducció o altres formes d'explotació efectuades amb finalitats de lucre ni la seva comunicació pública des d'un lloc aliè a Tamaia. Tampoc s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a l'entitat.